

Prædikenen 31. 7. 1825 og dens hidtil utrykte slutning

Af Kaj Thaning

Holger Begtrup har i sit udvalg aftrykt den første prædiken, Grundtvig skriver efter at have opdaget den apostolske trosbekendelses afgørende betydning for hans kamp mod troens fjender. Aftensangsprædikenen holdes 31. 7. 1825 – 9. s.e.trin – og har som tekst 1. kor.10, v.1-13. Grundtvig har brudt med gammel tradition og taget de første 5 vers med, jfr. den prædiken »Klippen er Christus«, der med udgangspunkt i prædikenmanuskriptet fra 1825 er skrevet til Søndagsbogens 3. bind (2. udg. s. 389ff). Her er teksten aftrykt, og det ses, at Grundtvig begynder med v.1.

I Begtrups udgave mangler prædikens slutning. Under registreringen i 1955 fandt jeg det manglende læg blandt en lang række udkast til artikler til Theologisk Maanedsskrift. Lægget blev registreret som romertal L i fasc. 113. Det offentliggøres her i anledning af den foregående artikel om »den mageløse opdagelses« tilblivelse.¹ Ligesom i den hidtil kendte del af den lange prædiken (i alt 20 sider – de foregående prædikener varierer fra 4 til 12 sider) spores Grundtvigs arbejde i den forløbne uge også i denne slutning: Luthers »Bedragerie« at gøre skriften til kristendoms-kriterium, om det da ellers skulle vise sig, at der var modstrid mellem Bibelen og trosbekendelsen, som er det sande kriterium (jfr. fasc. 97), blev behandlet i udkast H.

Det er ikke blot opdagelsen af trosbekendelsen, der nu proklameres. Også den første opdagelse træder klart frem som forudsætning for den anden. Tekstens første 5 vers giver helt naturligt Grundtvig anledning til at tale om dåben og nadveren (i den gamle tekstrække danner de afslutningen på epistelen til septuagesima søndag), men det er ikke noget nyt i Grundtvigs prædiken. Det nye, der sværer til det selverkendende tilbageblik i ud-

1. Se Grundtvig-Studier 1981.

2 Grundtvig Studier

kast F, er opdagelsen af kirkens moderskød. Grundtvig går tilbage til 1810, da han »efterat have lidt Skibbrud paa Barndommens Tro blev fundet som et Lig paa den nøgne Strandbredd og kunde længe ei ret besinde, hvor jeg var, da jeg vaagnede i Kirken, indbildte mig længe, at jeg havde været langt borte i fremmede Lande, og var med Pilegrims-Staven halv vandret, halvt baaret tilbage til Hjemmet, til Kirkens Moder-Skiød, kunde længe ei forstaae, at det var altsammen en Drøm, en gruelig Drøm...«. »Nu først saae jeg det ret, der var en Drøm, thi Daabens Naade og Nadverens Velsignelse var det jo, som traadte i Kraft, der jeg vaagnede i Troen, og veed I det, da veed I, hvad jeg har lært at sige...«.

Grundtvig har forinden bebudet, at han har noget nyt at sige. Han har nu lært, hvordan Herren trøster sit folk og gør ende på al tvivlrådigheden og åbenbarer sin herlighed, »saa de maae alle see det, Store og Smaa, Vise og Vankundige«. Han har »fanget de Trædske i deres egen Snare«. »Hører mig nøie... hvorledes Herren har lært mig at trøste Herrens Folk... hører, hvad jeg nu har lært at svare dem«, der kalder sig kristne og vil dog frarøve Kristus hans guddomsære og hans menighed den evige trøst.

Hans første opdagelse bestod i, at han måtte konstatere, at der var kristne, før bogen blev til, fordi der var folk, der blev døbt og altså blev kaldt kristne, før der var skrevet en tøddel af bogen (udkast H). I anledning af dagens tekst om afguder i vender han sig nu med sin anden opdagelse mod dem, der kalder det afguder i at tilbede Kristus som Gud, for »saalænge der var Christne til, saalænge var der ogsaa Folk, som døbdes i Navnet Faderens, Sønnens og den Hellig-Aands« og bekendte, at Jesus Christus var Guds enbårne søn. »Det er, hvad I ikke kan nægte uden at blive til Latter for hinanden og for Menigheden ... det er den apostoliske Troes Bekiendelse ... som ogsaa for eder aflagdes, da I annammede Daaben«. Man kan altså ikke være kristen uden at ære Sønnen og den Helligånd ligesom Faderen.

Over for påstanden om, at det skulle stå i Bibelen, at de kristnes trosbekendelse er falsk, fastholder Grundtvig, »at den Troes-Bekiendelse, de Christne til alle Tider, i alle Menigheder har aflagt, den og ingen anden er de Christnes Troesbekiendelse«. Først frigør Grundtvig sig fra Bibelautoriteten. Derefter finder

han kriteriet på, hvor kirken er. De to opdagelser forenes, og Grundtvig tror, at han kun har gjort een opdagelse.

Som nævnt i den første artikel er der to udkast i fasc. 97, som er skrevet efter fasc. 106, hvor Grundtvig første gang for sig selv proklamerer sin anden opdagelse (Va og VI + XIV + XV). Det er svært at sige, om de er skrevet før eller efter prædikenen 31.7. Men i det korteste af dem (Va) samler han sig om kernen i sin sag: spørgsmålet er, »om Kirken er bygget paa en Bog eller paa en Klippe, om Skriften er kommet af Ordet, eller Ordet af Skriften, om Aanden er grebet i Luften eller annammet i Daaben, om Hovedet lever af Hjertet, eller Hjertet af Hovedet«. I hvert fald: menigheden er i sikkerhed for bogkundskaben.

Ligesom prædikenen erklærer udkastet også, at fjenden er »fanget i Snaren«. Her er han afventende over for spørgsmålet om Bibelen – dens »Paalidelighed og Vigtighed« lader vi indtil videre stå ved sit værd. Men i prædikenen tager han spørgsmålet op.